

ଶ୍ରୀରମଣହୃଦୟମ୍

{॥ ଶ୍ରୀରମଣହୃଦୟମ୍ ॥}

ବିଷୟାନୁକ୍ରମଣିକା (ଶ୍ଳୋକସଂଖ୍ୟା)

୧ ଗ୍ରହାବତରଣମ୍ । (୧-୩)

୨ ମଙ୍ଗଳମ୍ । (୪-୫)

୩ ବିବେକପ୍ରକରଣମ୍ । (୬-୨୭)

୪ ସାଧନପ୍ରକରଣମ୍ । (୨୮-୩୪)

୫ ଅନୁଭବପ୍ରକରଣମ୍ । (୩୫-୪୫)

୬ ସମ୍ବଳପ୍ରକରଣମ୍ । (୪୬-୫୧)

୭ ଅଦ୍‌ବୈତପ୍ରକରଣମ୍ । (୫୨-୫୭)

୮ ସାଧକାଚାରପ୍ରକରଣମ୍ । (୫୮-୬୩)

୯ ଉପାସନାପ୍ରକରଣମ୍ । (୬୪-୭୩)

୧୦ ଜୀବନୁକ୍ରମପ୍ରକରଣମ୍ । (୭୪-୭୯)

୧୧ ପରୋକ୍ଷଜ୍ଞାନପ୍ରକରଣମ୍ । (୮୦-୮୫)

୧୨ ସିଦ୍ଧାନ୍ତସାରପ୍ରକରଣମ୍ । (୮୬)

=====

॥ ଓଂ ନମୋ ଭଗବତେ ଶ୍ରୀରମଣାୟ ॥

॥ ଶ୍ରୀରମଣହୃଦୟମ୍ ॥

॥ ଗ୍ରହାବତରଣମ୍ ॥ ~

ହୃଦ୍ଘେହେଽହମହୃଦୟାଗିଲବପୁଷ୍ୟନ୍ତଃ ସ୍ଫୁରନ୍ ସର୍ବଦା

ନୈଜାନାଂ ନିଜତତ୍ତ୍ଵରୂପମମୃତଂ ସନ୍ନିର୍ଗନ୍ଧସ୍ୟନ୍ ସ୍ଵୟମ୍ ।

ପ୍ରେମ୍ଣା ସ୍ଵୀକୃତବାନଜୋ ନରବପୁର୍ଯ୍ୟୋଽସୌ ଗୁରୁଣାଂ ଗୁରୁଃ

ବନ୍ଧେ ଶ୍ରୀରମଣାଭିଧଂ ମୁନିବରଂ ତଂ ସ୍ଵାମ୍ନନାଥଂ ପରମ୍ ॥ ୧ ॥

ପ୍ରେମଣା ଯଂ ରମଣୋ ମୁନିର୍ବ୍ୟରଚୟଦ୍ ଗ୍ରହଂ ନିଜାନାଂ ମୁଦେ
ଦ୍ରାବିତ୍ୟା ନିଜତତ୍ତ୍ୱରୂପମମୃତଂ ସନ୍ଦର୍ଶୟନ୍ତୁଂ ସ୍ଫୁଟମ୍ ।
ତଚ୍ଛକ୍ତ୍ୟା ତମନୁଦ୍ୟ କୋଽପି ବିନତଶ୍ଚକ୍ରେ ତଦୀୟଃ କୃତିଂ
ଗୈର୍ବାଣ୍ୟା ସରଲମିମାଂ ରମଣହୃନ୍ନାମ୍ନାଂ ମନଶ୍ଚାନ୍ତୟେ ॥ ୨ ॥

ଯାଃଗମ୍ୟା ବଚସୋ ପିୟୋଽପି ପଦବୀ ନିର୍ବାସନା ଚିନ୍ତୟୀ
ଗତ୍ୱା ଯାଂ ନ ନିବର୍ତ୍ତତେ ମୁନିବରସ୍ତସ୍ୟାଂ ଦିଶନ୍ ନିର୍ଭୃତିମ୍ ।
ସଦ୍ୟଶ୍ଚାପି ଦଦନ୍ତୁଦଂ ବିଜୟତେ ସଂବିନ୍ନୟୋ ଭାସ୍କରଃ
ସଂସେବ୍ୟଃ ସତତଂ ମୁମୁକ୍ଷୁଭିରୟଂ ଗ୍ରହ୍ଣୋ ମୁନୀଶୋଦିତଃ ॥ ୩ ॥

॥ ମଙ୍ଗଳମ୍ ॥

ଅସ୍ତ୍ରୀତ୍ୟସ୍ମିନ୍ କଥଂ ଧୀର୍ଭବତି ଯଦି ନ ସତ୍ ? ତଦ୍‌ବିଭିନ୍ନା ନୁ ସଜିତ୍ ?
ସତ୍ୟଂ ନିଶ୍ଚିନ୍ତନଂ ତଭବତି ହୃଦି ଯତସ୍ତସ୍ୟ ହୃନ୍ନାମକସ୍ୟ ।
ଧ୍ୟାତା କୋ ବାସ୍ତି ଭିନ୍ନୋ ? ଭବତି ଚ ତଦିଦଂ ଧ୍ୟାନଗମ୍ୟଂ କଥଂ ତୁ ?
ତସ୍ୟ ଧ୍ୟାନଂ ହୃଦନ୍ତଃ ପ୍ରଣମିତମନସା ତନ୍ନୟତ୍‌ବେନ ନିଷ୍ଠା ॥ ୪ ॥

ମୃତ୍ୟୋର୍ବିଭ୍ୟତି ଯେ ଭୃଶଂ ସୁମନସଃ, ସର୍ବାନ୍ତରଂ ତେ ଶିବଂ
ଯାନ୍ତୀଶଂ ଶରଣଂ ପରଂ ବିରହିତଂ ମୃତ୍ୟୁଭବାଭ୍ୟାଂ ସ୍‌ବୟମ୍ ।
ସାକଂ ତନ୍ନମତାଭିରେତି ନିଧନଂ ତେଷାମହନ୍ତା ତତଃ
ସ୍ୟାତ୍‌ ତେଷାଂ ମରଣସ୍ୟ ଧୀଃ କିମୁ ପଦେ ନିତ୍ୟେ ଗତାନାଂ ସ୍ଥିତିମ୍ ॥ ୫ ॥

॥ ବିବେକପ୍ରକରଣମ୍ ॥

ପଶ୍ୟାମୋ ଭୁବନଂ ଯତୋ, ଭବତି ସତ୍ ତନ୍ମୂଳମେକଂ ପରଂ
ଯଚ୍ଛକ୍ତେଃ ପରିଶାମଭୂତମଖିଲଂ; ନୈତଦ୍‌ବିବାଦାସ୍ତଦମ୍ ।
ଆଶ୍ୟାରୂପମୟଂ ଚ ଚିତ୍ରମିଦମପ୍ୟାଧାରବସ୍ତୁଂ ଦ୍ୟୁତିଃ

ଦ୍ରଷ୍ଟା ଚେତି ଚତୁଷ୍ଟୟଂ ସ ପରମୋ ଯଃ ସ୍ବାମ୍ଭୂତୋ ହୃଦି ॥ ୬ ॥

ବିଶ୍ଵଂ ଜୀବପରୌ ବଦେତ୍ ପ୍ରଥମତଃ ସର୍ବଂ ଜଗତ୍ୟାଂ ମତଂ
ଏକଂ ସତ୍ ତ୍ରିବିଧଂ ପ୍ରତୀୟତ ଇତି, ତ୍ରୀଣୋବ ତାନୀତ୍ୟପି ।
ବାଦୌ ଯାବଦହଂ ମତିର୍ବସୁଷି; ତାଂ ହିତ୍ବା ତୁ ସମ୍ନୋହିନୀଂ
ସ୍ଵସ୍ମିନ୍ନେବ ପଦେ ସ୍ଥିତିର୍ଭବତି ଯା ସର୍ବୋଽମା ସୈବ ହି ॥ ୭ ॥

ବାଦୈଃ କିଂ ଭବିତା ଜଗଭବତି ସନ୍ନିଧ୍ୟାଭ୍ରମଶ୍ଚିଜତଂ
ଆନନ୍ଦଂ ନନୁ ଦୁଃଖମେବ ତଦିତି ? ତ୍ୟକ୍ତ୍ଵା ସମସ୍ତଂ ଜଗତ୍ ।
ସ୍ଵାମ୍ଭାନଂ ସମବେତ୍ୟ ସତ୍ୟମମଲଂ ଦ୍ଵୈତୈକ୍ୟବାଦାତିଗେ
ଯାହନ୍ତାରହିତା ସ୍ଥିତିର୍ନିଜପଦେ ସର୍ବାଦୃତା ସୈବ ହି ॥ ୮ ॥

ରୂପୀ ସ୍ଵଭୋ ଯଦି ରୂପମସ୍ତୁ ଜଗତୋ ରୂପଂ ପରସ୍ୟାୟୁତ
ବୀକ୍ଷା କେନ କଥଂ ଚ ରୂପରହିତଃ ସ୍ଵାମ୍ଭା ଯଦି ସ୍ୟାଦ୍ଭବ ? ।
ଦୃଶ୍ୟଂ କିଂ ନୁ ଦୃଶୋଽନ୍ୟଥା ବଦ ଭବେତ୍ ? ଦୃକ୍ ସା ସ୍ଵବ ଏବଂ ସ୍ଵବୟଂ
ନିସ୍ଵସୀମା ନିରୂପାଧିକା ଚିତିମୟୀ ସା ନିଷ୍ପ୍ରପଞ୍ଚାଦ୍ଭୟା ॥ ୯ ॥

ଦେହୋ ଯନ୍ନିଶିଲସ୍ୟ ଚାପି ଭୁବନେ ସ୍ୟାତ୍ ପଞ୍ଚକୋଶାତ୍ମକଃ
କୋଶାନାମପି ପଞ୍ଚକଂ ତତ ଇଦଂ ଦେହାଭିଧାନଂ ଭବେତ୍ ।
ସତ୍ୟେବଂ ବଦ ଦେହତଃ କିମୁ ଜଗଭିନ୍ନଂ ଭବେତ୍ ତତ୍ତ୍ଵତଃ ?
କିଂ କେନାପି ଚ ବୀକ୍ଷିତଂ ଜଗଦିଦଂ ଦେହଂ ବିନା ପ୍ରୋଚ୍ୟତାମ୍ ॥ ୧୦ ॥

ଶବାଦୀନ୍ ବିଷୟାନ୍ ବିହାୟ ଜଗତୋ ରୂପଂ ଭବେନ୍ନୋ ପ୍ରଥକ୍
ଏବଂ ଧୀହିୟପଞ୍ଚକସ୍ୟ ବିଷୟୋ ନିଶ୍ଵଶେଷମେତଜ୍ଜଗତ୍ ।
ଏତୈଃ ପଞ୍ଚଭିରିନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ଜଗଦିଦଂ ହ୍ୟେକଂ ମନୋ ବୁଧ୍ୟତେ

ସତ୍ୟେବଂ ମନସୋ ଜଗତ୍ କଥୟ କିଂ ଭିନ୍ନଂ ଭବେତ୍ ତତ୍ତ୍ଵତଃ? ॥ ୧୧ ॥

ବିଶ୍ଵଂ ବୁଦ୍ଧିରିତି ଦ୍ଵବୟଂ ସମୁଦିୟାଲ୍ଲୀୟେତ ଚାପ୍ୟେକବତ୍
ଏବଂ ସତ୍ୟୟ ଭାସ୍ୟତେ ଜତମିଦଂ ବିଶ୍ଵଂ ପିୟୈବାଶିଲମ୍ ।
ଯସ୍ମିଂସ୍ତଦ୍ଵିତୟସ୍ୟ ଜନ୍ମବିଲୟୌ ଭାସ୍ବତ୍ୟନସ୍ତୋଦୟେ
ସଜ୍ଞାନହି ତଦେବ ପୂର୍ଣ୍ଣମମଲଂ ଚିଦ୍ରୂପକଂ କେବଲମ୍ ॥ ୧୨ ॥

ରୂପେ କୁତ୍ରଚିଦାଶ୍ୟୟାପି ଚ କୟାଃପ୍ୟାରାଧନଂ ଭକ୍ତିତୋ
ରୂପାଶ୍ୟାରହିତସ୍ୟ ଯଦ୍ୟପି ଭବେତ୍ ତସ୍ୟେକ୍ଷଣାୟ କ୍ରମଃ ।
ତତ୍ତ୍ଵେ ତସ୍ୟ ନିଜଂ ଚ ବୀକ୍ଷ୍ୟ ବିଲୟଂ ଗତ୍ଵାପି ତସ୍ମିନ୍ ପରେ
ତେନାଭିନ୍ନତୟା ସ୍ଥିତିର୍ନିଜପଦେ ବୀକ୍ଷା ଭବେତ୍ ତତ୍ତ୍ଵତଃ ॥ ୧୩ ॥

ସଂଶ୍ଠିତ୍ୟ ପ୍ରଭବନ୍ତ୍ୟହମ୍ନତିମିମାଂ ସର୍ବାସ୍ତ୍ରୁପୁଟ୍ୟସ୍ତଥା
ଦ୍ଵବନ୍ଦ୍ଵାନ୍ୟପୁତ ସମ୍ଭବନ୍ତି; ତଦହନ୍ନାମା ଭବେତ୍ କୋ ନ୍ବିତି ।
ଅନ୍ବେଷାଦ୍ ହୃଦୟଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ଯଦି ତତ୍ତ୍ଵତ୍ଵଂ ସମାଲୋକୟେତ୍
ସର୍ବଂ ତଦ୍ବିଗଲେତ୍ ସ୍ଵୟଂ, ସ ଚ ଭବେଜ୍ଞାନୀ, ସ ନୈତି ଭ୍ରମମ୍ ॥ ୧୪ ॥

ଅଜ୍ଞାନାନ୍ନ ପୃଥକ୍ କଦାପି ଜଗତି ଜ୍ଞାନଂ ଭବେତ୍ କୁତ୍ରଚିତ୍
ନାଜ୍ଞାନଂ ଚ କଦାପି କସ୍ୟଚିଦପି ଜ୍ଞାନାତ୍ ପୃଥକ୍ ସମ୍ଭବେତ୍ ।
ଅନ୍ବେଷାଦହମିତ୍ୟୟଂ ଭବତି କୋ ଯସ୍ୟୋଭୟଂ ସ୍ୟାଦିତି
ମୂଲ୍ୟାତ୍ଵାବଗତିଃ ସ୍ଵୟଂ ସମୁଦିତା ଜ୍ଞାନଂ ଭବେନ୍ନେତରତ୍ ॥ ୧୫ ॥

ଜ୍ଞାତାରଂ ସ୍ଵମଜ୍ଞାନତୋଽନ୍ୟବିଷୟଜ୍ଞାନଂ ଭବେ ଯଭବେତ୍
ଜ୍ଞାନଂ ତଭବିତା କଥଂ ନୁ କଥୟ? ଜ୍ଞାନସ୍ୟ ଚାନ୍ୟସ୍ୟ ଚ ।
ଆଧାରୋଽହମିତୀହ ଯୋ ଭବତି, ତତ୍ତ୍ଵତ୍ଵଂ ବିଜାନାତି ଚେତ୍

ଅଜ୍ଞାନେନ ସମଂ ତଦା ପ୍ରବିଲୟଂ ତାନଂ ଚ ଗଚ୍ଛେଦିଦମ୍ ॥ ୧୬ ॥

ଜ୍ଞାନାଜ୍ଞାନବିବର୍ଜିତଂ ଭବତି ଯଜ୍ଞାନଂ ବିଜାନଂହି ତତ୍
ଜ୍ଞାନଂ ବୈଷୟକଂ ତ୍ବବେହି କିମପି ଜ୍ଞାନଂ ଯଥାର୍ଥଂ ନ ହି ।
ଜ୍ଞାତୃଜ୍ଞେୟବିବର୍ଜିତୋ ବିଲସତି ହ୍ୟାତ୍ମା ସଦୈକଃ ସ୍ବୟଂ
ଜ୍ଞାନାତ୍ତ୍ୱେବ ଭବତ୍ୟସୌ; ନ ସ ଭବେଚ୍ଛୃତ୍ୟାତ୍ମକଃ କହିତିତ୍ ॥ ୧୭ ॥

ଆତ୍ମା ଜ୍ଞାନମୟୋ ଯ ଏଷ ଗଦିତସ୍ବତ୍ୟସ୍ବ ଏବାଦ୍ବୟୋ
ଜ୍ଞାନଂ ନାମ ବହୁପ୍ରକାରମିଦଂ ତ୍ବଜ୍ଞାନମେବାଗିଲମ୍ ।
ସ୍ବସ୍ଥାଜ୍ଞାନମୟାତ୍ ସତସ୍ବସ୍ବଦିଦଂ ନୋ ଭିଦ୍ୟତେ କହିତିତ୍
ନାନାସନ୍ତ୍ୟପି ଭୂଷଣାନି କଥୟ ସ୍ବର୍ଣାତ୍ ସତୋନ୍ୟାନି କିମ୍? ॥ ୧୮ ॥

ଭାତି ତ୍ବଂ ସ ଇତି ଦ୍ବୟଂ, ସମୁଦିତାହଧୀଃ ଶରୀରେ ଯଦା
ତତ୍ତ୍ବଂ କିଂ ନ୍ବହମୋ ମମେଦିତି ଧିୟା ସ୍ବାନ୍ବେଷଣେନ ସ୍ବୟମ୍ ।
ନୀତେଃସ୍ମିନ୍ନିଧନଂ, ସମଂ ତଦିତରପ୍ରଜ୍ଞେ ତତୋ ନଶ୍ୟତୋଃ
ଯଭାତ୍ୟକତୟା ତଦା, ଗଣୟ ତତ୍ ତତ୍ତ୍ବଂ ଭବେଦାତ୍ମନଃ ॥ ୧୯ ॥

ସଂଶ୍ରିତ୍ୟେବ ହି ବର୍ତମାନମୁଭୟଂ ଭୂତଂ ଭବିଷ୍ୟତ୍ ସ୍ଥିତଂ
ସ୍ବେ କାଲେଃପି ଚ ବର୍ତମାନମୁଭୟଂ; ତଦ୍ବର୍ତମାନଂ ତ୍ରୟମ୍ ।
ସତ୍ୟେବଂ ପ୍ରବିହାୟ ବୋଧମଧୁନା ସଦ୍ବସ୍ତୁନୋନ୍ବେଷଣାତ୍
ଭୂତାଗାମବିଚାରଣଂ ଗଣନବତ୍ ସ୍ୟାଦେକସଙ୍ଖ୍ୟାଂ ବିନା ॥ ୨୦ ॥

କାଲୋ ଦେଶ ଇମୌ ପୃଥକ୍ କିମହମୋ?ଃଧୀନାସ୍ତୟୋଃ ସ୍ତୋ ବୟଂ
ଦେହାଃ ସ୍ୟାମ ଯଦି ସ୍ବୟଂ; କିମୁ ବୟଂ ଦେହା ଭବାମୋ ବଦ ।
ସର୍ବତ୍ରାପି ଚ ସର୍ବଦାପି ଚ ବିଭାତ୍ୟାତ୍ମା ସମାନୋ ଯତଃ

ତସ୍ମାସ୍ତନ୍ତମବେହି କେବଲମମ୍ ତୌ ଦ୍ବୌ ନିଗୀର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଥିତମ୍ ॥ ୨୧ ॥

ସ୍ବୋ ଦେହୋ ଭବତି ଦ୍ବୟୋରବିଦୁଷୋ ବିଜ୍ଞାତତତ୍ତ୍ବସ୍ୟ ଚ
ସ୍ବଂ ଦେହାବଧିକଂ ପୁଥକ୍ ପରବିଭୋରଞ୍ଜୋ ଜନୋ ମନ୍ୟତେ ।
ଜ୍ଞସ୍ୟ ସ୍ବୋ ବସୁଷୋଃନ୍ତରହିତୋଃଭିନ୍ନଃ ପରସ୍ମାଦ୍ବିଭୋଃ
ଭାତ୍ୟେବଂ ମହତୀ ଭିଦାସ୍ତି ହି ତୟୋଃ ସ୍ବଜ୍ଞସ୍ୟ ଚାଜ୍ଞସ୍ୟ ଚ ॥ ୨୨ ॥

ସତ୍ୟଂ ହ୍ୟେବ ଜଗଦ୍ବୟୋରବିଦୁଷୋ ବିଜ୍ଞାତତତ୍ତ୍ବସ୍ୟ ଚ
ସତ୍ୟଂ ଯାବଦିଦଂ ଜଗତ୍ ତୁ ମନୁତେ ସଜ୍ଞାନହୀନୋ ଜନଃ ।
ଜ୍ଞସ୍ୟାକାରବିହୀନମସ୍ୟ ନିଶିଲସ୍ୟାଧାରଭୂତଂ ହି ସତ୍
ଭାତ୍ୟେବଂ ମହତୀ ଭିଦାସ୍ତି ହି ତୟୋସ୍ବଜ୍ଞସ୍ୟ ଚାଜ୍ଞସ୍ୟ ଚ ॥ ୨୩ ॥

ମଧ୍ୟେ ଦୈବଧିଯୋର୍ଜୟଂ ପ୍ରତି ଭବେତ୍ ତେଷାଂ ବିବାଦେ ରତିଃ
ଧୀର୍ଦୈବଦ୍ବିତୟସ୍ୟ ମୂଲମହମିତ୍ୟେକଂ ନ ଜାନନ୍ତି ଯେ ।
ଅନ୍ବେଷାଦବଗତ୍ୟ ତତ୍ତ୍ବମହମସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ବିମୁକ୍ତୋ ମୁନିଃ
ସଂସକ୍ତୋ ଭବିତା ତୟୋଃ କିମୁ ପୁନଃ ସ୍ବଜ୍ଞାନହୀନୋ ଯୟା ॥ ୨୪ ॥

ଦ୍ରଞ୍ଜାରଂ ସ୍ବମୁପେକ୍ଷ୍ୟ ପଶ୍ୟତି ନରୋ ରୂପଂ ପରେଶସ୍ୟ ଚେତ୍
ସା ରୂପସ୍ୟ ମନୋମୟସ୍ୟ ହି ଭବେଦ୍ବୀକ୍ଷା ନ ସତ୍ୟା ବିଭୋଃ ।
ତତ୍ତ୍ବଂ ସ୍ବଂ କିମୁ ନ ପ୍ରପଶ୍ୟତି ପରଂ ତ୍ବସ୍ୟେକୋ ବା ମୁନିଃ?
ନକ୍ଷାହକ୍ଳତିରେଷ କିଞ୍ଚିଦପି ନୋ ଭିନ୍ନଃ ପରସ୍ମାଦ୍ବିଭୋଃ ॥ ୨୫ ॥

ବୀକ୍ଷା ସ୍ବସ୍ୟ ପରସ୍ୟ ଚେତି ଗଦିତଂ ଗ୍ରହେଷୁ ବୀକ୍ଷାଦ୍ବୟଂ
ତତ୍ତ୍ବଂ କିମିତି ବ୍ରବୀମି; ଘଟତେ ବୀକ୍ଷା କଥଂ ନ୍ବାମ୍ନନଃ? ।
ଏକତ୍ବନ୍ନ ସ ବୀକ୍ଷ୍ୟତେ ଯଦି, ପରଂ ବୀକ୍ଷେତ କୋ ବା କଥଂ?

ଇଶସ୍ୟୌଦନଭାବମେବ ଗଣୟ ସ୍ବେକ୍ଷାଂ ପରେକ୍ଷାମପି ॥ ୨୬ ॥

ଚୈତନ୍ୟଦ୍ୱ୍ୟତିମେଷ ଚିନ୍ମୟତନ୍ମୂର୍ତ୍ତ୍ୟୈ ପ୍ରୟଚ୍ଛନ୍ ସ୍ବୟଂ
ଆତ୍ମତ୍ବେନ ସଦୈବ ଭାତି ହି ମତେରନ୍ତସ୍ତୁରୀୟଶ୍ଶିବଃ ।
ତତ୍ ତସ୍ମିନ୍ ବିନିଯୋଜନଂ ହୃଦି ମତେରନ୍ତମୁଖୀକୃତ୍ୟ ତାଂ
ହିତ୍ବା ତଂ ପ୍ରଭବେତ୍ କଥଂ ବଦ ପରଂ ମତ୍ୟେବ ମହୁଂ ନରଃ ॥ ୨୭ ॥

॥ ସାଧନପ୍ରକରଣମ୍ ॥

ଚୈତନ୍ୟେନ ବିବର୍ଜିତଂ ବସୁରିଦଂ ନାହଙ୍କରୋତି ସ୍ବୟଂ
ବୃତେ ନୈବ କଦାପି କୋଽପି ଭୁବନେ ନାସଂ ସୁଷୁପ୍ତାବିତି ।
ସର୍ବଂ ଚାପ୍ୟଦିୟାଦିଦଂ ସମୁଦିତେ ତ୍ବସ୍ମିନ୍ନହନ୍ନାମକେ
ତଦୁଦ୍ୟା ଶିତୟା କୁତୋଽୟମୁଦିୟାଦିତ୍ୟେବମନ୍ବେଷୟ ॥ ୨୮ ॥

ବୃୟାନ୍ନାହମିତି ସ୍ବୟଂ ଜତବପୁଃ, ସତ୍ୟା ଚିତିନୈଦିୟାତ୍
ତନ୍ମଧ୍ୟେ ତୁ ବପୁଃ ପ୍ରମାଣମହମିତ୍ୟାବିର୍ଭବେତ୍ କିଞ୍ଚନ ।
ଏତଲ୍ୟେବ ଭବେନ୍ନନୋ ଜତଚିତୋର୍ଗ୍ରହ୍ନିର୍ଭବୋଽହଙ୍କୃତିଃ
ବନ୍ଧଃ ସୁକ୍ଷ୍ମଶରୀରମେତଦୁଦିତଂ ଜୀବସ୍ୟ ତତ୍ତ୍ବଂ ସ୍ବୟମ୍ ॥ ୨୯ ॥

ଧୃତ୍ବା ରୂପମୁଦେତି ଚ ସ୍ଥିତିମୁତ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ରୂପଗ୍ରହାତ୍
ଧୃତ୍ବା ରୂପମୁତୋପଭୁଜ୍ୟ ବିଷୟାନୁଜ୍ଞେସ୍ତମାଂ ବର୍ଧଦେ ।
*ସଂସାରେ ବତ ବର୍ଧତେ ଚ ନିତରାଂ ରୂପାଶନୋ ନିତ୍ୟଶଃ । - ଇତି ପାଠାନ୍ତରଃ
ହିତ୍ବା ରୂପମୁପାଦଦୀତ ନବମୟନ୍ବିଷ୍ୟତେ ଚେତ୍ ତଦା
ଧାବେଦୁପବିହୀନ ଏଷ ସହସାହନ୍ତାପିଶାତୋ ଧୁବମ୍ ॥ ୩୦ ॥

ଏତସ୍ମିନ୍ନହମାଶ୍ୟକେ ସମୁଦିତେ ସର୍ବଂ ଜଗଜ୍ଞୋଦିୟାତ୍

ନୋ ଚେଦସ୍ତୁହମିତ୍ୟୟଂ ନ ଚ ଭବତ୍ୟେତଦ୍ଭଗତ୍ କିଞ୍ଚନ ।
ତସ୍ତର୍ଭଂ ହ୍ୟହମାଖ୍ୟକଃ ସ୍ବୟମତଃ କୋଽସୌ କୁତସ୍ତସ୍ମବେତ୍
ଇତ୍ୟେବଂ ନିଜମାର୍ଗଣଂ ଭବତି ଯତ୍ ତତ୍ ସର୍ବହାନଂ ଭବେ ॥ ୩୧ ॥

ତତ୍ର ସ୍ୟାମ ହି ତଦ୍ବୟଂ ଭବତି ନୋ ଯତ୍ରୋଦୟୋଽହଙ୍କ୍ଷତେଃ
ଚେତସ୍ତୁ ପ୍ରବିଶେଦହଞ୍ଜନିଭୁବଂ ନୋ ଚେଦହନ୍ତା କଥମ୍ ।
ନୀୟେତାପୁନରୁଭବାଂ ମୃତିମିୟଂ ନୀତା ତଥାନ୍ତଂ ନ ଚେତ୍
ସାଧ୍ୟା ନସ୍ତହକା ସ୍ଥିତିଃ କଥମସୌ ଯସ୍ୟାଂ ବୟଂ ତତ୍ ସ୍ବୟମ୍? ॥ ୩୨ ॥

ଯକ୍ଷିତ୍ ସଲିଲାଶୟେ ନିପତିତଂ ଚିନ୍ବନ୍ନିମଜ୍ଜେଦ୍ୟଥା
ତଦ୍ବଦ୍ବାଗନିଲୌ ନିୟମ୍ୟ ଜଗତଶ୍ଚିନ୍ତାଂ ବିହାୟାଶିଲମ୍ ।
ଅନ୍ବେଷାଦୁଦିୟାତ୍ କୁତୋଽହମିତି ଧୀରିତ୍ୟେବମେକାଗ୍ରୟା
ବୁଦ୍ଧ୍ୟାନ୍ତର୍ହୃଦୟେ ନିମଜ୍ଜ୍ୟ ବିମଲଂ ବିଦ୍ୟାତ୍ ସ୍ବତତ୍ତ୍ବଂ ପରମ୍ ॥ ୩୩ ॥

ରୁଧ୍ବା ବାଞ୍ଛନସୀ ଉଭେ, ଚିତିରହଂରୂପା କ୍ବ ଭାତୀତ୍ୟଲଂ
ବୁଦ୍ଧ୍ୟାନ୍ବିଷ୍ୟ ନିମଜ୍ଜନଂ ହୃଦି ନିଜଞ୍ଜାନାସ୍ତୟେ ସାଧନମ୍ ।
ଦେହୋ ନାୟମହଂ ସ୍ବୟଂ ତଦହମିତ୍ୟେବଂ ନିଦିଧ୍ୟାସନଂ
ଅନ୍ବେଷାଙ୍ଗମବେହି; କିଂ ନୁ ଭବିତା ସୋଽୟଂ ବିଚାରୋ ନିଜଃ? ॥ ୩୪ ॥

॥ ଅନୁଭବପ୍ରକରଣମ୍ ॥

କୋଽହଂ ସ୍ୟାମିତି ମାର୍ଗଣୋଦ୍ୟମବଶାଦନ୍ତର୍ମୁଖେ ମାନସେ
ହ୍ମଲ୍ଲୀନେ ସତି, ଲଜୟା ନତମୁଖେ ଚାସ୍ମିନ୍ନହନ୍ନାମକେ ।
ଚୈତନ୍ୟଂ ବିମଲଂ ତଦାହମହମିତ୍ୟାଭାତି କିଞ୍ଚିତ୍ ସ୍ବୟଂ
ମିଥ୍ୟାହଂ ନ ହି ତତ୍, ସଦେବ ପରମଂ ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ସ୍ବତତ୍ତ୍ବଂ ଶିବମ୍ ॥ ୩୫ ॥

କର୍ତ୍ତବ୍ୟଂ କିମିହାସ୍ତ୍ୟମୁଷ୍ୟ କୃତ୍ରିନୋଽହନ୍ତାଂ ଗ୍ରସିତ୍ବୋଦିତେ
ଭାବେ ସ୍ତବେ ମୁଦିତସ୍ୟ ତନ୍ନୟତୟା ଶାନ୍ତେ ତୁରୀୟେ ଶିବେ ।
ସ୍ବାନୟତ୍ କିଞ୍ଚନ ବେତ୍ତି ନୋ ନିଜପଦେ ନିଷ୍ଠାଂ ଗତୋଽସୌ ଯତୋ
ମହୁଂ ତାଂ ପଦବୀଂ ନରୋ ବଦ କଥଂ ନିର୍ମାନସୀଂ ଶକୁୟାତ୍? ॥ ୩୬ ॥

ନିଷ୍ଠାଂ ତତ୍ ତ୍ବମସୀତି ବେଦଶିରସା ଦିକ୍ଷାମଲବ୍ଧ୍ୱା ନିଜାଂ
କୋଽହଂ ସ୍ୟାମିତି ମାର୍ଗଶେନ ହୃଦୟଂ ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ପ୍ରବିଶ୍ୟ ସ୍ବୟମ୍ ।
ଧୀର୍ଦ୍ୱୈର୍ବିଲ୍ୟବଶାତ୍ କରୋତି ମନୁଜୋ ଧ୍ୟାନଂ ତଦେବାସ୍ତ୍ୟହଂ
ନୋ ଦେହୋଽହମିତି; ସ୍ବୟଂ ତଦନିଶଂ ଭାତ୍ୟାମ୍ଭୂପେଶ ହି ॥ ୩୭ ॥

ହାସୀର୍ହଂ ଭବତି ଦ୍ବୟଂ ଚ, ଗଦିତଂ ଜାନେ ନ ମାମିତ୍ୟହଂ
ଜାନେ ମାମିତି ଚୋଦିତଂ; ବିଷୟତାଂ ସ୍ବସୈ୍ୟବ ନେତୁଂ ସ୍ବୟମ୍ ।
ଆତ୍ମାନଂ, କିମୁ କତ୍ୟଚିଦ୍ବଦ ଭବେଦାମ୍ଭଦ୍ବୟଂ କୁତ୍ରଚିତ୍?
ଆତ୍ମୈକୋ ଭବତୀତି ବିଜ୍ୟମୁଭବାଲ୍ଲୋକେ ସମସ୍ତସ୍ୟ ଚ ॥ ୩୮ ॥

ଆତ୍ମତ୍ବେନ ସମସ୍ତଜନ୍ତୁଷୁ ସଦା ସତ୍ୟଂ ହୃଦନ୍ତଃ ସ୍ଫୁରତ୍
ଅନ୍ବେଷାଦବଗତ୍ୟ ତନ୍ନୟତୟା ନିଷ୍ଠାମଲବ୍ଧ୍ୱା ନିଜାମ୍ ।
ସତ୍ କିଞ୍ଚିଭବତୀତି ନେତି ତଦିଦଂ ରୂପୀତି ନେତ୍ୟକକଂ
ଦ୍ବେଧା ନୋଭୟ ଥେତି ବା ବିବଦତେ ମାୟାଭିଭୂତୋ ଜନଃ ॥ ୩୯ ॥

ସିଦ୍ଧଂ ସ୍ବଂ ସମବେତ୍ୟ ତନ୍ନୟତୟା ନିଷ୍ଠା ଭବେଦ୍ୟା ନିଜା
ସିଦ୍ଧିସ୍ବୈବ ହି; ସିଦ୍ଧୟସ୍ତଦିତରାଃ ସ୍ବପ୍ନୋପଲବ୍ଧା ଇବ ।
ସ୍ବପ୍ନାର୍ଥଃ କିମୁ ସନ୍ ପ୍ରବୋଧସମୟେ? ମୁକ୍ତୋଽନ୍ତତାଦନ୍ତତୋ
ନିଷ୍ଠାମେତ୍ୟ ସତି ସ୍ବୟଂ ମୁନିବରଃ କିଂ ତାସୁ ମୋହଂ ବ୍ରଜେତ୍ ॥ ୪୦ ॥

ଦେହୋଽସ୍ମୀନ୍ନୁଦିୟାନ୍ନରସ୍ୟା ଧିଷଣା ଯାବତ୍ ତୁ ନାହଂ ବସୁଃ
ତନ୍ୟସ୍ମୀତ୍ୟନୁଚିନ୍ତନଂ ହିତକରଂ ତାଦାତ୍ମ୍ୟନିଷ୍ଠାସ୍ତୟେ ।
କୁର୍ଯାଦ୍ ଧ୍ୟାନମିଦଂ କିମର୍ଥମନିଶଂ? ଧ୍ୟାୟେନ୍ନରୋଽସ୍ମୀତି କିଂ
ଲୋକେ କୋଽପି ନରୋ? ବୟଂ ହି ସତତଂ ସତ୍ୟଂ ତଦେବ ସ୍ବୟମ୍ ॥ ୪୧ ॥

ଯାବତ୍ସାଧକତା ନରସ୍ୟ ଭବତି ଦ୍ବୈତଂ ଯଥାର୍ଥଂ ଭବେତ୍
ସାଧ୍ୟେ ତ୍ବଦ୍ବୟତେତି ଚାପି ଗଦିତଂ ନୋ ସତ୍ୟମୁକ୍ତଂ ଭବେତ୍ ।
ଅନ୍ବିଷ୍ୟନ୍ନପି ସାଦରଂ ଚ ଦଶମଂ ନକ୍ଷତ୍ରବରୁଣ୍ୟା ସ୍ବୟଂ
ସ୍ବଂ ଲଭ୍ସ୍ବାପି ଚ କୋ ବଭୂବ ଦଶମାଦନ୍ୟଃ କଥାଯାମସୌ ॥ ୪୨ ॥

କର୍ତ୍ତାମ୍ନା ସ୍ବୟମେବ ଚେତ୍ କୃତିଫଳଂ ଭୁଞ୍ଜୀତ ସୋଽୟଂ ସ୍ବୟଂ
କର୍ତ୍ତାହଂ କ ଇତି ସ୍ବମାର୍ଗଶବଶାଜ୍ଞାନାତି ଚେତ୍ ସ୍ବଂ ବିଭୁମ୍ ।
କର୍ତ୍ତୃତ୍ବଂ ବିଗଲେଦ୍ୟତୋ, ବିଗଲିତଂ ତେନୈବ ସାକଂ ଭବେତ୍
କର୍ମାପି ତ୍ରିବିଧଂ ସ୍ବୟଂ; ସ୍ଥିତିମିମାଂ ନିତ୍ୟାଂ ବିମୁକ୍ତିଂ ବିଦୁଃ ॥ ୪୩ ॥

ବନ୍ଧୋଽସ୍ମୀତି ମତିର୍ଭବେଦ୍ୟଦି ତଦା ମୁକ୍ତେର୍ମତିଶ୍ଳୋଦିୟାତ୍
ବନ୍ଧୋଽହଂ କ ଇତି ସ୍ବମାର୍ଗଶବଶାତ୍ ସ୍ବେ ନିତ୍ୟମୁକ୍ତେ ସ୍ବୟମ୍ ।
ଶିଷ୍ଟେ ସତ୍ୟଜରେମରେ ବଦ ଭବେଦୁନ୍ୟସ୍ୟ ଚିନ୍ତା କଥଂ?
ସା ନୋ ଚେଦିଦୁୟାତ୍, ତଦାସ୍ୟ କୃତିନୋ ମୋକ୍ଷସ୍ୟ ଚିନ୍ତା କଥମ୍ ॥ ୪୪ ॥

ମୁକ୍ତୀ ରୂପବତୀତି ରୂପରହିତା ସେତି ଦ୍ବିଧା ସେତ୍ୟପି
ବାଦା ଯେ ମତିଭେଦତୋଽତ୍ର ବିଷୟେ ତତ୍ତ୍ବଂ ବ୍ରବୀମି ଷ୍ଟୁତମ୍ ।
ଯୋଽହନ୍ନାମକ ଏବମତ୍ର ବିମୁଣ୍ଡେଦ୍ବାଦେଷୁ ତତ୍ତ୍ବଂ ମୁଧା
ତସ୍ୟାତ୍ୟନ୍ତ୍ରିକନାଶ ଏବ ଭବିତା ତତ୍ତ୍ବଂ ବିମୁକ୍ତେଃ ସ୍ବୟମ୍ ॥ ୪୫ ॥

॥ ଉତ୍ତରଭାଗଃ ॥

॥ ମଙ୍ଗଲଶ୍ଳୋକଃ ॥

ଯସ୍ମିନ୍ନେବ ଭବେତ୍ ସ୍ଥିତଂ ଜଗଦିଦଂ ଯ ସୈଫ ସର୍ବଂ ଜଗତ୍
ଯସ୍ମାହାର୍ବମିଦଂ ଭବେତ୍ସମୁଦିତଂ ଯ ସ୍ତୈ ସମସ୍ତଂ ଭବେତ୍ ।
ଯେ ନେଦଂ ନିଶିଲଂ ଜଗତ୍ ସମୁଦିଯାତ୍ ସର୍ବଂ ଯ ଦେବ ସ୍ବୟଂ
ସତ୍ୟଂ ଗୁପ୍ତଧନଂ ତଦେବ ହୃଦୟେ ତସ୍ମାତ୍ ପରଂ ଧୀମହି ॥ ୪୬ ॥

॥ ସହଜାପ୍ରକରଣମ୍ ॥

ସହଜାସ୍ୟ ନିଷେବଣେନ ମନୁଜୋ ନିସ୍ସଙ୍ଗତାଂ ପ୍ରାପୁଯାତ୍
ନିସ୍ସଙ୍ଗତ୍ବବଶାଦସାବୁତ ମନୋମୋହେନ ମୁକ୍ତୋ ଭବେତ୍ ।
ନିର୍ମୋହତ୍ବମୁଦୈତି ଚେଦଥ ପରେ ଗତ୍ବା ଲୟଂ ନିଶ୍ଚଲେ
ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତିପଦଂ ବ୍ରଜେଦନୁପମଂ ସେବସ୍ବ ତସ୍ମିନ୍ ॥ ୪୭ ॥

ସାଧ୍ୟଂ ଯତ୍ ପରମଂ ପଦଂ ସୁଖମୟଂ ମର୍ତ୍ତ୍ୟର୍ବିଚାରାନ୍ନିଜାତ୍
ସହଜାଭ୍ୟସନୋଦିତାକ୍ଷିତଧିୟା ହୁନ୍ନଜନାପାଦନାତ୍ ।
ଶାସ୍ତ୍ରାର୍ଥାଧିଗମେନ ନୋ ଭବତି ତନ୍ନୋ ବୋଧକୋକ୍ତିଶ୍ଚୂତେଃ
ନୋ ପୁଣ୍ୟୋରପି କର୍ମଭିର୍ବହୁବିଧୈରନ୍ୟେଷୁ ନୋ ସାଧନୈଃ ॥ ୪୮ ॥

ସଭିସ୍ସଙ୍ଗତିମାଦରେଣ ମନୁଜଃ ସେବେତ ଯୋ ଭାଗ୍ୟବାନ୍
ଏତେଃ କିଂ ନିୟମୈରମୁଷ୍ୟ ନିଶିଲୈର୍ନିଃଶ୍ରେୟସପ୍ରାପ୍ତୟେ ।
ଶୀତୋ ଦକ୍ଷିଣମାରୁତୋ ବହୁତି ଚେତ୍ ସନ୍ତାପଶାନ୍ତି ଦିଶନ୍
ହସ୍ତେନ ବ୍ୟଜନଂ ବିଧୃତ୍ୟ ଭବିତା କିଂ ବୃହି କାର୍ଯ୍ୟଂ ପୁନଃ ॥ ୪୯ ॥

ତାପଂ କେବଲମେକମେବ ଶମୟେନ୍ନୁଶାଂ ହିମାଂଶୁସ୍ତଥା
ଦୈନ୍ୟଂ କଲ୍ପକପାଦପୋ ଦିବିଭବଃ ପାପଂ ତଥା ଜାହ୍ନୁବୀ ।

ସାଧୁନାମବଲୋକନାତ୍ ତ୍ରୟମିଦଂ ତାପାଦିକଂ ଯାସ୍ୟତି
ନୋ ତେଷାମୁପମାସ୍ତି କାପି ସଦୃଶୀ ଲୋକତ୍ରୟେ କୁତ୍ରଚିତ୍ ॥ ୫୦ ॥

ତୀର୍ଥାନ୍ୟମୁପଯାନି ନୈବ ମହତାଂ ତୁଲ୍ୟାନି ତେଷାଂ କଦା-
ପ୍ୟେବଂ ଦୈବତମୂର୍ତ୍ତୟୋଃପୁ୍ୟପଲମୁନ୍ନାତ୍ରାଶ୍ଚ ସମ୍ଭୁଜିତାଃ ।
ତୈର୍ମର୍ତ୍ତ୍ୟୋଃମିତକାଲତୋ ବିମଲତାଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ଭକ୍ତ୍ୟା ଯୁତଃ
ସାଧୁନାମବଲୋକନେନ ମନୁଜଃ ସଦ୍ୟୋ ଭବେନ୍ନିର୍ମଲଃ ॥ ୫୧ ॥

॥ ଅଦ୍ଭୈତପ୍ରକରଣମ୍ ॥

କୋ ଦେବଃ ସଯାଦ୍ୟୋ ମନୋ ବେଞ୍ଚି ସୋଽୟଂ
ଜାନାମ୍ୟେତକ୍ଳୀବନାମାହମେବ ।
ତସ୍ମାତ୍ ସ ତ୍ବଂ; ବକ୍ତି ସାକ୍ଷାଚ୍ଛୁତିଶ୍ଚା-
ଷ୍ୟକୋ ଦେବଃ ସର୍ବଭୂତେଷ୍ବପୀତି ॥ ୫୨ ॥

କିଂ ଜ୍ୟୋତିସ୍ତ୍ବ ଭାନୁମାନହନି ମେ ରାତ୍ରୌ ପ୍ରଦୀପାଦିକଂ
କିଂ ଜ୍ୟୋତିସ୍ତ୍ବଦବେକ୍ଷଣାୟ ନୟନଂ ତସ୍ୟେକ୍ଷଣେ କିଂ ମନଃ ।
ତସ୍ୟେକ୍ଷା ବଦ କେନ ତତ୍ ସ୍ବୟମହଂ ପଶ୍ୟାମି ତଞ୍ଜ୍ୟୋତିଷାଂ
ଜ୍ୟୋତିସ୍ତ୍ବଂ ଭବସି ସ୍ବୟଂ ବିଭୁ ପରଂ ସତ୍ୟଂ ତଦେବାସ୍ମ୍ୟହମ୍ ॥ ୫୩ ॥

ହୃଦୟକୁହରମଧ୍ୟେ କେବଲଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ
ହ୍ୟହମହମିତି ସାକ୍ଷାଦାମ୍ଭରୂପେଣ ଭାତି ।
ହୃଦି ବିଶ ମନସା ସ୍ବଂ ଚିନ୍ତତା ମଜ୍ଜତା ବା
ପବନଚଲନରୋଧାଦାମ୍ଭନିଷ୍ଠୋ ଭବ ତ୍ବମ୍ ॥ ୫୪ ॥

ଅମଲାପ୍ୟଚଲାହମିତ୍ୟଜସ୍ରଂ

ବିଲସନ୍ତଃ ହୃଦୟାମୁଜେ ଚିଦେବ ।

ବିତରେତ୍ ପଦବୀଂ ସ୍ବୟଂ ବିମୁକ୍ତଃ

ଯଦି ଜହ୍ୟାନ୍ନନୁଜୋ ବପୁଷ୍ୟହନ୍ତାମ୍ ॥ ୫୫ ॥

ଦେହଂ ମୃଶ୍ଣୟ ବଜ୍ରତାମ୍ବକମହମୁଦ୍ଧିର୍ନ ତସ୍ୟାସ୍ତତୋ

ନାହଂ ତତ୍ତଦଭାବସୁପ୍ତିସମୟେ ସିଦ୍ଧାମ୍ବଭାବତଃ ।

କୋଽହମ୍ବାବୟୁତଃ କୁତୋ ବରଧିୟା ଦୃଷ୍ଟ୍ବାମ୍ବନିଷ୍ଠାମ୍ବନାଂ

ସୋଽହଂ ସ୍ମୃତ୍ତିତୟାରୁଣାଚଲଶିବଃ ପୂର୍ଣ୍ଣୋ ବିଭାତି ସ୍ବୟମ୍ ॥ ୫୬ ॥

ଲେଭେ ଜନିଂ ଯଃ ପରମେ ସ୍ବମୂଲେ

ବିଚାର୍ଯ୍ୟ କସ୍ମାଦହମିତ୍ୟୁଦାରଃ ।

ସ ଏବ ଜାତଃ ସ ଚ ନିତ୍ୟଜାତୋ

ନବୋ ନବୋଽୟଂ ସତତଂ ମୁନୀନ୍ଦ୍ରଃ ॥ ୫୭ ॥

॥ ସାଧକାଚାରପ୍ରକରଣମ୍ ॥

ହିସ୍ବାହସିୟମତ୍ର ଦୋଷନିଲୟେ ଦେହେ ଜତେନାମ୍ବନି

ନିତ୍ୟାନନ୍ଦମୟଂ ସ୍ବତତ୍ତ୍ବମମଲଂ ଜାନହି ସଜ୍ଜନ୍ମୟମ୍ ।

ଯୋ ମର୍ତ୍ତ୍ୟୋ ବପୁଷସ୍ତୁ ପୋଷଣରତୋ ଜ୍ଞାତୁଂ ସ୍ବମିଚ୍ଛତ୍ୟସୌ

ଗ୍ରାହଂ ଦାରୁଧିୟା ପ୍ରଗୃହ୍ୟ ସରିତଂ ପୁଂସସ୍ତୃତୀର୍ଷୋସ୍ବସମଃ ॥ ୫୮ ॥

ଯୋ ଦେହାମ୍ବମତିଷ୍ଠୟୋ ଭବତି ତଦାନଂ ଚ ଯଜ୍ଞସ୍ତପୋ

ଧର୍ମଃ ସତ୍ୟବଚଃ ପରେଶକରୁଣା ଯୋଗୋଽପି ଭକ୍ତିଃ ପରା ।

ନ୍ୟାସୋ ମୌନମପି ସ୍ଥିତିଶ୍ଚ ସହଜା କାମାର୍ଥମୋକ୍ଷା ଅପି

ଶାନ୍ତିର୍ଦ୍ୟୌମୃତିବର୍ଜିତଂ ଚ ମରଣଂ ଜ୍ଞାନଂ ଚ ସତ୍ୟଂ ସ୍ବୟମ୍ ॥ ୫୯ ॥

କସ୍ୟୈତାନି କୃତିର୍ବିଭକ୍ତିରପି ଚାଜ୍ଞାନଂ ବିଯୋଗୋଽପି ଚ
ସନ୍ତୀତ୍ୟାମ୍ବିଚାର ଏବ ଭବିତା କର୍ମାଦିଯୋଗକ୍ରମାଃ ।
ଯସ୍ୟାଂ ନାସ୍ତି ବିଚାରକୋଽହମିଧୋ ନ ସ୍ୟାଦିଦଂ ଚାକ୍ଷକଂ
ସା ସତ୍ୟା ସ୍ଥିତିରିତ୍ୟବେହି ବିମଲା ସ୍ବାମ୍ନାନୁଭୂତିଃ ଶିବା ॥ ୬୦ ॥

ସ୍ବଂ ଶକ୍ତ୍ୟା ପରମସ୍ୟ ଚାଲିତମବିଜ୍ଞାଯୋଦ୍ୟତୋ ଯୋଃଶିଲାଃ
ସିଦ୍ଧିଃ ସାଧୟତୁଂ ସ ଏବ ମନୁଜୋ ଯଦ୍ବତ୍ ସ ପଞ୍ଚୁର୍ନରଃ ।
ଯୋଃବାଦୀଭବିତା ଶ୍ରମୋ ମମ କିୟାନେତାନ୍ ବିଜେତୁଂ ରିପୁନ୍
ମାମୁଦ୍ଭାସ୍ୟ ନିବେଶୟେର୍ଯଦି ରଣେ ତେଷାଂ ପୁରସ୍ତାଦିତି ॥ ୬୧ ॥

ଯା ଶାନ୍ତିର୍ମନସଃ ସ୍ବୟଂ ଭବତି ସା ମୁକ୍ତିର୍ଭୂତ୍ୟୈଃ କୀର୍ତ୍ତିତା
ଯା ପାର୍ଶ୍ଵେର୍ମନସୋଽପିକୈର୍ଭବତି ଯଲ୍ଲାଭସ୍ତୁ ତାସ୍ସିଦ୍ଧୟଃ ।
ତା ଲବ୍ଧୁଂ ଜତଧୀର୍ଯତେତ ମନୁଜୋ ଯସ୍ତେନ ଲଭ୍ୟଂ କଥଂ
ସ୍ୟାନ୍ନୁକ୍ତେସ୍ସୁଖମନ୍ତୁହୀନମମଲଂ ଚିତ୍ତୋପଶାନ୍ତ୍ୟାମ୍ବକମ୍ ॥ ୬୨ ॥

ପରେ ବହତି ଭୁଭରଂ ଭରମିଦଂ ମୃଷାକୀବକୋ
ବହନ୍ ଭବତି ଗୋପୁରୋଦ୍ବହନବିମ୍ବୁତୁଲ୍ୟା ହ୍ୟସୌ ।
ଭରଂ ଶିରସି ଧାରୟନ୍ନତିଭରକ୍ଷମେଶାନସା
ବ୍ରଜନ୍ ଭଜତି ଚେଦ୍ବ୍ୟଥାଂ ଭବତି ତତ୍ର କୋ ଦୋଷବାନ୍ ॥ ୬୩ ॥

॥ ଉପାସନାପ୍ରକରଣମ୍ ॥

ଉପରି ଚ ଜଠରାଦୁରସୋ ମଧ୍ୟେ ବହୁବର୍ଣକେଷୁ ସତ୍ସ୍ବେକମ୍ ।
କୁବଲୟ କଲିକାସଦୃଶଂ ଦକ୍ଷିଣଭାଗେଽଙ୍ଗୁଲଦ୍ବୟେ ହୃଦୟମ୍ ॥ ୬୪ ॥

ଆବୃତମସ୍ତି ତଦାସ୍ୟଂ ବିୟତି ତଦନ୍ତର୍ଭବତି ନାତ୍ୟକ୍ଷ୍ମ ।

ତମସୋଽପି ବାସନାନାଂ ଭବନମିଦଂ ପ୍ରାଣଚିତ୍ତଦୀପ୍ତୀନାମ୍ ॥ ୬୫ ॥

ଗୁହେଶାଖ୍ୟୋଽସୌ ଯୋ ନିବସତି ଗୁହାୟାଂ ହୃଦି ପରଃ
ସ ଏବାସ୍ମୀତ୍ୟେବଂ ସତତମନନାତ୍ ସୋଽହମିତି ଚେତ୍ ।
ମତିଃ ସ୍ତୈର୍ଯଂ ଗଚ୍ଛେଦ୍ବପୁରହମିତି ପ୍ରତ୍ୟୟ ଇବ
ତଦାଜ୍ଞାନଂ ନଶ୍ୟତ୍ ତମ ଇବ ପୁରସ୍ତାଦିନମଶେଃ ॥ ୬୬ ॥

ମୁକୁରେ ବିମ୍ବିତମିବ ଯସ୍ୟାନ୍ତଃ
ବିଲସତି ବହିରିବ ଜଗଦିଦମଖିଲମ୍ ।
ସର୍ବେଷାମପି ହୃଦୟାଖ୍ୟଂ ତତ୍
କିଂ ନ୍ବିତି ପୁଞ୍ଜତି ରାମେ ଭଗବାନ୍ ॥ ୬୭ ॥

ଆହୁ ବସିଷ୍ଠୋ ହୃଦୟ ଦ୍ବେଧା
ହେୟଂ ଚାଦେୟମିତି ଜ୍ଞେୟମ୍?
ଦେହସ୍ୟାଜ୍ଞଂ ପଲମୟ ମେକଂ
ଜୀରଞ୍ଜତମପି ହେୟଂ ଜ୍ଞେୟମ୍ ॥ ୬୮ ॥

ଅନ୍ୟତ୍ ପ୍ରଜ୍ଞାମୟମାଦେୟଂ
ହୃଦୟଂ ବିମ୍ବିତମଖିଲଂ ଯସ୍ମିନ୍ ।
ବହିରନ୍ତସ୍ତନ୍ନ ବହିର୍ନାନ୍ତଃ
ସମ୍ପତ୍ତୀନାଂ ନିଧିରଖିଲସ୍ୟ ॥ ୬୯ ॥

ତସ୍ମିନ୍ ମୁଖ୍ୟେ ହୃଦୟେ ନିଷ୍ଠାଂ
ଗତବତି ଚେତସି ନୈଜବିଚାରାତ୍ ।
ଭବତି ସ୍ବୟମପି ନିର୍ଗନ୍ଧସ୍ବଂ

ବିରତିର୍ବାୟୋରପି ଭବତୀତି ॥ ୨୦ ॥

ସର୍ବୋପାଧିବିମୁକ୍ତଂ ଯଚ୍ଛିବମନିଶଂ ଚିଦାମ୍ବକଂ ଭାତି ।

ତତ୍ ସ୍ବୟମସହମିତ୍ୟନିଶଂ ଧ୍ୟାତ୍ବା ନିଶିଲା ବ୍ୟୟୋହୟାସକ୍ରୀଃ ॥ ୨୧ ॥

ସର୍ବାଶ୍ଳାପି ଦଶା ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ପରମଂ ଯଚ୍ଛେଷିତଂ ସପ୍ତଦଂ

ତତ୍ ସଂଶ୍ରୀତ୍ୟ କୁରୁଷ୍ଠ କର୍ମ ଭୁବନେ କାମୈର୍ଗୁହୀତୋ ଯଥା ।

ଭାବାନାଂ ସମବୈଷି ତତ୍ତ୍ବମମୃତଂ ଦୃଷ୍ଟିଂ ସମାଲମ୍ବ୍ୟ ତାଂ

ଇଚ୍ଛାପ୍ରେରିତବତ୍ ପ୍ରଶାନ୍ତମନସା ଲୋକେ କ୍ରିୟାବାନ୍ ଭବ ॥ ୨୨ ॥

ମିଥ୍ୟୋଲ୍ଲାସିତହର୍ଷଭାଗତଲଧୀମିଥ୍ୟାଧୃତୋଦ୍ବେଗବାନ୍

ମିଥ୍ୟାଗର୍ହଣସମ୍ବ୍ରମଃ କୁରୁ ମୃଷାରମ୍ଭଃ କ୍ରିୟା ଲୌକିକୀଃ ।

ଆଶାପାଶଶତୈର୍ବିମୁକ୍ତହୃଦୟଃ ସର୍ବତ୍ର ସାମ୍ୟଂ ବହନ୍

ଲୋକେ ବେଷସମାନକର୍ମନିରତସ୍ତୁଷ୍ଟ ତ୍ବମଜ୍ଞୋ ଯଥା ॥ ୨୩ ॥

॥ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତପ୍ରକରଣମ୍ ॥

ଆତ୍ମାନଂ ସମବେତ୍ୟ ନୈଜୟଦବୀମାୟାୟ ସଂବିନ୍ନୟଂ

ସନ୍ତ୍ୟକ୍ତାଶିଲବାସନୋଽଭିରମତେ ଯସ୍ତନ୍ନୟତ୍ବେ ସଦା ।

ତଂ ବୀରଂ ନିଜତତ୍ତ୍ବବୋଧକୁଲିଶଂ ସଂବିକୃଶାମୁଂ ତଥା

ଜାନୀୟାଦୁତ କାଲକାଲମଭବଂ ମୃତ୍ୟୋଃ୍ଠ ମୃତ୍ୟୁଂ ସ୍ବୟମ୍ ୨୪ ॥

ଗୁଣାସ୍ମୁନ୍ଦରତ୍ବବାଦୟୋ ଯାନ୍ତି ବୃଦ୍ଧିଂ

ବସନ୍ତସ୍ୟ ଯୋଗାଦ୍ୟଥା ଭୃଗୁହସ୍ୟ ।

ତଥା ଦୃଷ୍ଟତତ୍ତ୍ବସ୍ୟ ତେଜୋ ବଲଂ ଧୀଃ

ନିଜାନନ୍ଦତୃପ୍ତସ୍ୟ ବର୍ଧନ୍ତ ଏବ ॥ ୨୫ ॥

ଶୁଣ୍ଠବନ୍ଦେବ ଯଥା କଥାଂ ନ ଶୁଣୁତେ ଦୂରଂ ଗତଞ୍ଜେତସା
ଜ୍ଞାନୀ ତଦ୍‌ବଦବାସନେନ ମନସା କୃତ୍‌ବାପ୍ୟକର୍ତ୍ତା ଭବେତ୍ ।
ଚେତଞ୍ଜେଦ୍‌ଦୁଃଖାସନଂ ବତ ନରଃ କର୍ତ୍ତାସ୍ତ୍ୟକୁର୍ବନ୍ନପି
ଦେହେ ସତ୍ୟଚଲ୍ଲେଫି ପଶ୍ୟ ପତତି ଶ୍ଵଭ୍ରେ ଗିରୋଃ ସ୍ଵପ୍ନଦୁକ୍ ॥ ୨୬ ॥

ଯାନେ ସୁପ୍ତିମିତସ୍ୟ ଯାନଗମୟଂ ସ୍ଥାନଂ ଚ ତସ୍ୟ କ୍ବଚିତ୍
ତସ୍ୟୈବାଶ୍ଵବିଯୋଜନଂ ତ୍ରୟମିଦଂ ଯଦ୍‌ବଭବେଦେକଧା ।
ସୁପ୍ତିଂ ଜ୍ଞାନମୟଂ ଗତସ୍ୟ ବିଦୁଷୋ ଯାନେ ବପୁଷ୍ୟକଧା
ତଦ୍‌ବତ୍ ସ୍ୟାତ୍ ତ୍ରିତୟଂ କ୍ରିୟାପି ବପୁଷୋ ନିଷ୍ଠାପି ନିଦ୍ରାପି ଚ ॥ ୨୭ ॥

କାଗ୍ରସ୍ଵବପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିଷୁ ସ୍ଥିତିକୁଷାଂ ଯତ୍ ତୁର୍ଯ୍ୟମିତ୍ୟୁତ୍ୟତେ
କାଗ୍ରସୁପ୍ତିରିତରିତଂ ସ୍ଵବିଦୁଷଃ ଶାନ୍ତଂ ପଦଂ ଶାଶ୍ଵତମ୍ ।
ସତ୍ୟଂ ତଦ୍ଧି ପଦଂ ମୃଷେତରଦିଦଂ ତ୍‌ବାଭାସମାତ୍ରଂ ତ୍ରୟଂ;
ତୁର୍ଯ୍ୟାତୀତମତସ୍ତଦେବ ମୁନୟଃ ଶଂସନ୍ତି ସଂବିକ୍ଳୟମ୍ ॥ ୨୮ ॥

କର୍ମାଗାମି ଚ ସଞ୍ଚିତଂ ଚ ବିଦୁଷୋ ନଞ୍ଜେ ଭବେତାଂ ଧୁବଂ,
ପ୍ରାରବ୍ଧଂ ନ ତଥେତ୍ୟଦୀରିତମିଦଂ ଗ୍ରହେଷୁ ମନ୍ଦାନ୍ ପ୍ରତି ।
ପତ୍ନ୍ୟକା ନ ସୁମଙ୍ଗଲୀ ପତିମୃତୌ ବହୁବୀଷୁ ଯଦ୍‌ବଭବେତ୍
ତ୍ରେଧା କର୍ମ ତଥା ବିନାଶମୟତେ ନାଶଂ ଗତେ କର୍ତ୍ତରି ॥ ୨୯ ॥

॥ ପରୋକ୍ଷଜ୍ଞାନପ୍ରକରଣମ୍ ॥

କୁରୁମ୍ ହ୍ୟେକୈକଂ ଭବତି ସୁତଭାର୍ଯାଦିକମିହ
ନୃଣାମଲ୍ପଜ୍ଞାନାଂ; ପଚୁତରଧିୟାଂ କିନ୍ତୁ ବିଦୁଷାମ୍ ।
କୁରୁମ୍ନାନି ଗ୍ରହା ଅପି ଚ ହୃଦି ଯୋଗସ୍ୟ ନିତରାଂ
ଭବନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟୁହା; ଭବତରଣମେଷାଂ ବଦ କଥମ୍ ॥ ୩୦ ॥

ଲିପିଞ୍ଜୋଃହନାମା କୁତ ଇତି ନିଜାନବେଷଣଧିୟା ।
ଲିପିଂ ସ୍ୱର୍ବାଂ ନିର୍ମାଷ୍ଟୁଂ ଲିପିମଧିଗତୋ ଯୋ ନ ଯତତେ ।
ଲିପିଜ୍ଞାନାତ୍ କିଂ ବା ଫଲମଧିଗତଂ ତେନ କଥୟ
ସମୋ ବାଗ୍ୟନ୍ଦ୍ରେଣାରୁଣଗିରିବିଭୋଃନେୟା ଭବତି କଃ ॥ ୮୧ ॥

ଅଶାନ୍ତସ୍ୟ କ୍ଲେଶା ବିଦୁଷ ଇହ ଯେ ସନ୍ତ୍ୟବିଦୁଷୋ
ନ ତେ ସନ୍ତି; ଗ୍ରସ୍ତୋ ନ ସ ମଦପିଶାଚେନ ଭବତି ।
ନ ବାକ୍ ଚିତ୍ତକ୍ଲେଶଂ ଭଜତି ବହୁମାନାର୍ଥମଚନଂ
ନ କୁର୍ଯାନୈକସ୍ଥାଦବିତମିହ ଜାନହି ତମିମମ୍ ॥ ୮୨ ॥

ତୃଣତୁଲିତାଶିଲଜଗତାଂ କରକଲିତାଶିଲନିଗମରହସ୍ୟାନାମ୍ ।
ଶ୍ଲାଘାବାରବଧୂଚଂଘଟଦାସତ୍ୱଂ ସୁଦୁର୍ନିରସମ୍ ॥ ୮୩ ॥

ସ୍ୱତୋ ଭବତି କଃ ପରଃ? କିମପି କୋଽପି ଚେସ୍ୱର୍ ପ୍ରତି
ବଦେଭବତି ତେନ କିଂ? ଗଦିତବତ୍ ସ୍ୱୟଂ ତଭବେତ୍ ।
ଭିଦାମନଧିଗଚ୍ଛତଃ ସ୍ୱ ଇତି ଚାନ୍ୟ ଇତ୍ୟବ୍ୟୟେ
ସ୍ଥିତସ୍ୟ ସହଜେ ପଦେ ସ୍ଥିରତୟା ପରସ୍ମିନ୍ ଶିବେ ॥ ୮୪ ॥

ଧିୟା କୁରୁଷ୍ୱ ଭାବନାଂ ସତୋଽଦ୍ୱୟସ୍ୟ ସନ୍ତତଂ
କ୍ରିୟାଦ୍ୱୟତ୍ୱମାଚର କ୍ବଚିତ୍ତୁ ମୈବ ସଂସ୍ତୂତୌ ।
କୁରୁଷ୍ୱ ଭାବନାମିମାଂ ଧିୟାଶିଲେ ଚ ପୁତ୍ରକ
ଗୁରୌ ତୁ ଭାବନାମିମାଂ କୁରୁଷ୍ୱ ମୈବ କର୍ହିତିତ୍ ॥ ୮୫ ॥

॥ ସିଦ୍ଧାନ୍ତସାରପ୍ରକରଣମ୍ ॥

ସିଦ୍ଧାନ୍ତୋ ଯୋ ଭବତି ପରମଃ ସର୍ବବେଦାନ୍ତସାରୋ

ବଳି ସ୍ଵଷ୍ଟଂ ତମିମମଧୁନା ତତ୍ତ୍ଵତୋଃତ୍ୟନ୍ତଗୁତମ୍ ।

ସତ୍ୟଂ ତତ୍ ସ୍ଵଭୋ ଭବତି ନିଧନାଜେଦହନାମକସ୍ୟ

ଶିଷ୍ୟତାସୌ ଚିତିମୟତନୁଃ ସତ୍ୟ ଆତ୍ମେବ ବିଚ୍ଛି ॥ ୮୭ ॥

॥ ଓଂ ନମୋ ଭଗବତେ ଶ୍ରୀରମଣାୟ ॥

॥ ଶ୍ରୀରମଣହୃଦୟତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟସଙ୍ଗଃ ॥

ବିଶ୍ଵଂ ଦୃଶ୍ଵଶ୍ୟଭିନ୍ନଂ ସ୍ଥିତିଲୟଜନନାନ୍ୟତି ଚିତ୍ତେନ ସାକଂ

ସ୍ଵପ୍ନେ ଜାଗ୍ରତ୍ୟପୀଦଂ ଭବତି ଚ, ବିଲୟଂ ଗଚ୍ଛତୀଦଂ ସୁଷୁପ୍ତୌ ।

ଏବଂ ବିଶ୍ଵଂ ସମସ୍ତଂ ଭବତି ହି ମନସୋ ବୃତ୍ତୟୋଃ; ନିତ୍ୟଭାନ୍ନେ

ଜାତଂ ଲୀନଂ ଚ ଯସ୍ମିନ୍ ଭବତି ମନ ଇଦଂ, ତତ୍ ସ୍ଵତତ୍ତ୍ଵଂ ବିଶୋକମ୍ ॥

ଅଜ୍ଞାତ୍ଵେବଂ ସ୍ଵତତ୍ତ୍ଵଂ ବପୁରହମିତି ଧୀମୋହଯୋଗାତ୍ ପ୍ରପଞ୍ଚଂ

ମତ୍ତ୍ଵା ସତ୍ୟଂ ଚ, ସୌଖ୍ୟଂ ବିଷୟଜମିତି ଚୋପୈତି ଶୋକଂ ପ୍ରମତ୍ତଃ ।

ହିତ୍ଵେତଜ୍ଞେନିମଜ୍ଞେଧୃଦି ବିବିଦିଷୟା ସ୍ଵାମ୍ଭନଃ, ଶାନ୍ତିମୁଚ୍ଛେତ୍

ସତ୍ୟେ ସ୍ଵବସ୍ମିନ୍ନିତି ଶ୍ରୀରମଣଭଗବତା ଦିଷ୍ଟମସ୍ମିନ୍ ପ୍ରବନ୍ଧେ ॥

॥ ଓଂ ନମୋ ଭଗବତେ ଶ୍ରୀରମଣାୟ ॥

Encoded and proofread by Sunder Hattangadi sunderh at hotmail.com

The text was composed by K.LakShmana Sarma

This work is published by Sri Ramanasramam www.sriramanamaharshi.org

It has been approved to be posted on sanskritdocuments.org

by permission of Sri V.S. Ramanan, President, Sri Ramanasramam.

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

Last updated @oday

<http://sanskritdocuments.org>

Ramana Hrudayam Lyrics in Oriya PDF

% File name : ramaNahRidayam.itx

% Category : hRidaya

% Location : doc_deities_misc

% Author : Composed by K.Lakshmana Sarma

% Language : Sanskrit

% Subject : philosophy/hinduism/religion It has been approved to be posted on Sanskritdocuments.org by permission of Sri V.S. Ramanan, President, Sri Ramanasramam.

% Transliterated by : Sunder Hattangadi sunderh at hotmail.com

% Proofread by : Sunder Hattangadi sunderh at hotmail.com

% Description-comments : Ramanashram Publication www.sriramanamaharshi.org

% Acknowledge-Permission: Sri V.S. Ramanan, President, Sri Ramanasramam sriramanamaharshi.org

% Latest update : November 3, 2014

% Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

% Site access : <http://sanskritdocuments.org>

%

% This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study

% and research. The file is not to be copied or reposted for promotion of

% any website or individuals or for commercial purpose without permission.

% Please help to maintain respect for volunteer spirit.

%

We acknowledge well-meaning volunteers for Sanskritdocuments.org and other sites to have built the collection of Sanskrit texts.

Please check their sites later for improved versions of the texts.

This file should strictly be kept for personal use.

PDF file is generated [December 15, 2015] at Stotram Website